

Таїса Сидорчук (Київ)

Книжкова, архівна та мистецька колекції Віри Вовк у Києво-Могилянській академії: змістовні характеристики та особливості

Відродження Національного університету «Києво-Могилянська академія» (далі: НАУКМА) від початку 1990-х років і його становлення як одного з успішних українських вишів протягом майже 30 років пов'язане з ініціативами, рішеннями, діями та енергією тисяч людей з України і закордону. Важливою складовою відродження і розвитку університету було створення наукової бібліотеки — сучасного академічного інформаційно-ресурсного центру. Велику роль у постанні такої бібліотеки відіграли меценати та друзі НаУКМА, які з перших днів відновлення діяльності академії, передавали свої приватні бібліотечні зібрання, що в свою чергу визначило колекційний принцип формування бібліотечних фондів. В результаті на сьогоднішній день наукова бібліотека НаУКМА включає 69 іменних та інституційних колекцій вітчизняних і закордонних дарувальників, серед яких також значиться книжкова колекція відомої письменниці і перекладачки Віри Вовк. [1]

Книжкова колекція

Перші 80 книг з приватної бібліотеки Віри Вовк були передані до наукової бібліотеки НаУКМА Національною комісією з питань повернення в Україну культурних цінностей при Кабінеті Міністрів України у 1997 році. Тоді ж у структурі фондів бібліотеки була створена іменна колекція письменниці, яку вона систематично поповнює впродовж понад 20 років, безпосередньо надсилаючи видання до університету. Варто підкреслити, що до НаУКМА, як і до багатьох інших бібліотек України та інших країн, В. Вовк надсилає книги з Бразилії без жодної сторонньої (державної чи інституційної) допомоги та власним коштом. Письменниця, маючи великий досвід навчання і роботи у провідних бібліотеках Німеччини, США, Бразилії, як багатолітня професорка вишів, розуміє нагальну потребу забезпечення відроджуваної Києво-Могилянської академії високоякісною навчальною, науковою, довідковою, художньою, перекладною літературою. У своїх опублікованих спогадах і виступах на різноманітних громадсько-культурних заходах вона неодноразово згадує про бібліотеку НаУКМА та послідовно висловлює необхідність підтримати її книжковими дарунками [8: 75, 99]. Сьогодні колекція нараховує 4030 назв та 4622 примірників друкованих видань. Володіння низкою мов, творча, перекладацька і педагогічна діяльність В. Вовк

обумовили гуманітарний і, точніше, філологічно-літературознавчий характер колекції та наявність в ній видань цілою низкою європейських мов — українською, португальською, німецькою, англійською, французькою, польською, чеською, словенською, грецькою, російською мовами. Хронологічні межі колекції охоплюють близько 200 років: найдавніша книга «Faust» J. W. Goethe побачила світ у Лейпцигу у 1828 році, а найновіша книжка за роком видання «Яблуко на Спаса (думки — спогади — молитви)» датована 2021 року авторства самої Віри Вовк.

Понад 300 книг колекції належать до категорії цінних та рідкісних друків, які були видані у ХІХ — початку ХХ ст. у німецьких, польських, французьких, українських видавництвах. Завдяки дарункам В. Вовк українські фахівці античної літератури і культури та студіююча молодь мають можливість знайомитися з давньогрецькою і давньоримською літературою у німецькомовних перекладах відомого німецького видавництва Langenscheidt, що побачили світ у другій половині ХІХ — початку ХХ ст. у Берліні і Штутгарті. В колекції зберігаються твори понад 50 античних поетів, істориків, філософів, зокрема, багатомні видання Аристофана, Арістотеля, Аріана, Анакреонта, Юлія Цезаря, Гай Катули, Цицерона, Демосфена, Діодора Сицилійського, Епіктета, Еврипіда та ін. Світова класична

література представлена творами німецьких, польських, англійських, американських, чеських, французьких, бразильських, російських письменників в оригіналі та у перекладах різними європейськими мовами. Одні й ті самі твори окремих авторів надруковані різними європейськими видавництвами й у різний час, що дає уявлення про історію європейського книгодрукування впродовж двох останніх століть. У великій нагоді філологам, перекладачам, викладачам і студентам можуть стати словники і граматики української, німецької, грецької, латинської, французької мов, що були надруковані видавництвами за межами України впродовж ХХ ст., і частина яких належать до раритетних видань.

Колекція В. Вовк є однією з найбільш презентабельних колекцій в НаУКМА щодо видань української літератури, представляючи її видавничий літопис від творів, зокрема, Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Марка Вовчка, Михайла Коцюбинського, Степана Руданського, Василя Стефаника та до сучасників і товаришів по перу В. Вовк — Ліни Костенко, Василя Симоненка, Василя Стуса, Віталія Коротича, Дмитра Павличка, Ростислава Братуня, Уласа Самчука, Богдана Бойчука, Олега Зуєвського, Емми Андієвської та ін. Колекція містить також добірку видань українських народних пісень, казок, колядок, щедрівок і приказок. Українська

література презентована вітчизняними та зарубіжними виданнями, значна частина яких сьогодні є рідкісними. Так, в колекції зберігаються прижиттєві віденські та празькі видання творів Олександра Олеся, в тому числі таких, як «На зелених горах», «З журбою радість обнялася», «Чужиною» (Відень, 1915–1919 рр.), «Микита Кожум'яка» «На провесні», «Княжа Україна», «По дорозі в казку», «Бабусина пригода» (Прага, 1929–1941 рр.). Можливо, ці видання були подаровані самим О. Олесем В. Вовк на її прохання у час навчання у Дрездені у 1940-х роках [2].

Окремої уваги заслуговують видання українських авторів, які з'явилися під час та одразу після Другої світової війни в Польщі і Німеччині. Здебільшого ці книги надруковані на папері низької якості з застосуванням скромних матеріально-технічних засобів, однак їх поява свідчить про неперервний український літературний і видавничий процес та попит на українську книгу попри драматичні обставини 1940-х років. В колекції В. Вовк, до прикладу, зберігаються краківські, львівські, аугсбурзькі, регензбурзькі, мюнхенські видання творів Лесі Українки, Михайла Коцюбинського, Миколи Зерова, Ігоря Костецького, Уласа Самчука, Василя Барки, Віктора Домонтовича, Івана Багряного, Євгена Плужника, Леоніда Мосендза та ін.

Відвідування України В. Вовк у 1960-х роках спричинило появу в її приватній бібліотеці

значної кількості книг, виданих в той час українськими видавництвами. Так, в колекції зберігаються тогочасні київські і львівські видання творів Тараса Шевченка, Григорія Сковороди, Івана Котляревського, Лесі Українки, сучасних письменників, дитячих книг, мистецьких альбомів, літературознавчих праць тощо. Саме під час цих перших подорожей до України В. Вовк нав'язала контакти з багатьма літераторами та митцями, з якими підтримувала впродовж десятиліть тривалі творчі і дружні стосунки. У багатьох своїх спогадах В. Вовк згадує про численне коло київських колег і друзів, з якими вона не лише зустрічалася в Україні та листувалася, але й співпрацювала в поширенні інформації про українську літературу серед західного читача, в перекладацькій діяльності, в постачанні зарубіжними виданнями своїх товаришів в Україні тощо. За словами письменниці, «Так почалася дружба, що тривала чверть століття: між Києвом і Ріо-де-Жанейро інтенсивно літали листи і книжки, більшало коло моїх нових друзів...» [12: 296], серед яких вона називає цілі родини — Світличних, Кочурів, Поповичів, Дзюбів, Сверстюків, Драчів, Павличків, а також Михайлину Коцюбинську, Ірину Стешенко, Галину Севрук та ін. [5: 84]. Значна частина друкованих творів її знайомих і друзів з України походить саме з 1960-х років, що були подаровані В. Вовк їхніми авторами або перекладачами. В результаті

в бібліотеці В. Вовк сформувалася добірка книг в тому числі з автографами відомих українських письменників і перекладачів, зокрема, Миколи Бажана, Івана Драча, Дмитра Павличка, Романа Лубківського, Миколи Лукаша, Григорія Кочура, Романа Іваничука, Леся Танюка, Євгена Поповича та ін. Повернувшись до України, ці книги мають не лише мистецьку цінність, а також меморіальну і наукову в контексті відтворення історії української літератури і культури у 1960–1980-х років, творчих контактів вітчизняної і зарубіжної письменницьких гілок у складних умовах «залізної завіси» та біографій представників української літератури, зокрема.

Окрема група книг в колекції сформована з видань самої В. Вовк — її оригінальних творів та перекладів німецькою, португальською й українською мовами, що були надруковані німецькими, бразильськими та українськими видавництвами, починаючи від 1960-х років. Важливим джерелом розуміння творчого портрету самої В. Вовк, а також цілої низки поетів, письменників, перекладачів другої половини ХХ ст., творчість яких увійшла невід’ємними сторінками у класичну світову та українську літературу, є збірки спогадів В. Вовк, опубліковані у 2000–2010-х роках [11].

Архівна колекція

Окрім книжкової колекції в науковій бібліотеці НаУКМА зберігається також частина

особистого архіву В. Вовк. Архівний фонд В. Вовк у НаУКМА почав формуватися з кінця 1990-х років, коли під час опрацювання подарованих письменницею книг в них були виявлені поодинокі листівки і газетні вирізки. Наприкінці 2007 р. частина архівних матеріалів і книг В. Вовк була передана до наукової бібліотеки НаУКМА Центральним державним архівом-музеєм літератури і мистецтва України (далі: ЦДАМЛМУ) відповідно до Акту приймання-передавання №1/25 від 13 грудня 2007 р. Ця передача відбулася внаслідок того, що в процесі науково-технічного опрацювання архіву В. Вовк, який письменниця передала на постійне зберігання до ЦДАМЛМУ у 1994 році [17], були виявлені дублетні архівні матеріали, а також фотографії та листівки, що за погодженням з фондоутворювачкою були передані до наукової бібліотеки НаУКМА. В подальшому В. Вовк продовжувала передавати свої окремі архівні документи саме до Києво-Могилянської академії. Архівна колекція упорядкована у 145 справ і включає творчі матеріали письменниці, окремі матеріали до її біографії, епістолярій, зібрані творчі та біографічні матеріали інших осіб та добірку світлин [3]. Попри те, що більшість матеріалів представлена у копіях, вони містять важливу інформацію творчого та біографічного характеру. Машинописні варіанти науково-творчих праць В. Вовк представлені

у всіх жанрах (поезія, проза, переклади, статті), в яких працювала письменниця і включають 25 одиниць зберігання. Частина документів містить авторські рукописні правки, а також правки Ю. Шевельова.

Оригінали листів і вітальних листівок до В. Вовк дають уявлення про широке коло кореспондентів, з якими співпрацювала, контактувала і товаришувала письменниця. У фонді зберігаються автографи відомих українських митців, діячів науки, культури і церкви — Марка Антоновича, Василя Барки, Івана Драча, Ліни Костенко, Ігоря Костецького, Михайлини Коцюбинської, Зої Лісовської, Софії Майданської, єпископа Мирослава Марусина, Валентина Мороза, Юрія Мушкетика, Лариси Онишкевич, Омеляна Пріцака, Валеріана Ревуцького, родини Світличних, патріарха Йосипа Сліпого, Юрія Соловія, Уляни Старосольської, Миколи Француженка, Юрія Шевельова та ін. Доповненням автографів до епістолярних документів є добірка конвертів листів і листівок, адресованих В. Вовк, а також візитівки і адреси окремих осіб, в тому числі Василя Стуса, Івана Світличного, Миколи Бажана та ін. [15]. Історичну і біографічну цінність мають документи навчання В. Вовк в університетах Німеччини, а саме оригінали залікових книжок і посвідки про участь у семінарських курсах Тюбінгенського і Мюнхенського університетів. Крім того, цінними

матеріалами для дослідників творчості В. Вовк є сформована нею добірка своїх особистих документів, що включає Curriculum Vitae, копії особистих документів (диплом доктора філософії, посвідки) та обкладинок опублікованих праць. Комплекс образотворчих матеріалів містить важливі для професійної і особистісної характеристики В. Вовк фотографії її знайомих, друзів, в тому числі з середовища українських діячів (Миколи Вінграновського, Івана Дзюби, Григорія Кочура, Івана Світличного, В'ячеслава Чорновола, Валерія Шевчука та ін.), а також фотографії могил її родичів в Україні. На особливу увагу дослідників В. Вовк заслуговують малюнки та аплікації, виконані дітьми за мотивами її творів для дітей та з присвятою письменниці.

Мистецька колекція

У 2017 році В. Вовк вирішила передати до НаУКМА свою колекцію творів народного та професійного мистецтва, яку вона систематично збирала впродовж довгих років та під час свого побуту і подорожей в різних країнах світу. Колекція нараховує понад 600 творів, створених народними майстрами та професійними митцями з України, Бразилії, Мексики, Перу, Німеччини, Іспанії, Італії, Португалії, Данії, Йорданії, Тунісу, Марокко, Єгипту, Туреччини, Китаю, Тибету, Японії, Індії, Індонезії, Нікарагуа, Сенегалу. Хронологічні межі колекції

охоплюють період в понад 200 років — від початку ХІХ ст. і до початку ХХІ ст. Колекцію умовно можна поділити на декілька менших колекцій, об'єднаних територіальним та географічним походженням мистецьких творів, а саме: українська, південно-американська та східна. В колекції представлені твори різних видів мистецтва — живопис, графіка, скульптура, рельєфи, вишивка, ткацтво, писанкарство, декоративне мистецтво. Видове розмаїття колекції доповнюється значною кількістю матеріалу творів (дерево, метал, срібло, скло, пластмаса, тканина, вовна, глина, порцеляна, слонова кістка, каміння, перламутр, бісер, корали, бурштин) та технік виготовлення мистецьких об'єктів (олійний живопис, акварель, різьблення, гончарство, полива, розпис, литво, гравірування, карбування, емаль, вишивка, ткацтво, аплікація та ін.).

Українська частина колекції В. Вовк за кількісними параметрами, видовими характеристиками, стильовим і часовим розмаїттям займає домінуюче місце. Вона охоплює весь діапазон мистецької творчості — витвори народних майстрів, серед яких високі зразки безіменних творців і відомих митців, з одного боку, та оригінальні твори представників академічного мистецтва, — з другого. Так, в свою чергу збірка творів народного мистецтва включає гуцульську (посуд, культові і декоративні предмети, кахлі)

і опішнянську (іграшки) кераміку, гуцульські писанки, дерев'яні декоративні та побутові предмети (посуд, свічники, скриньки), вишивки (серветки, рушники, сорочки), тканні предмети (килим, запаска, жіночий пояс). В колекції зберігається декілька унікальних мистецьких творів народних майстрів, які належали родині В. Вовк. Серед них — дерев'яна різьблена скринька роботи класика гуцульської різьби ХІХ ст. і майстра пласкої різьби по дереву Юрія Шкрібляка (1823–1885), авторство якого вказане на виробі. До родинних реліквій належить також керамічна ваза у рідкісній формі для народного мистецтва амфори, яку створила знана майстриня Павлина Цвілик (1891–1964). В одній зі своїх книг В. Вовк згадує про цей справжній шедевр українського керамічного мистецтва, який зберегла її родина і вона попри неодноразові і далекі подорожі [6: 31]. Вироби П. Цвілик неодноразово експонувалися на міжнародних виставках в Бельгії, Болгарії, США, Чехословаччини та зберігаються сьогодні у багатьох музеях і приватних колекціях. Подібна ваза майстрині з однієї приватної колекції увійшла до каталогу її виробів, що побачив світ у 1982 році [18: 15]. Подаровану В. Вовк вазу сьогодні можуть споглядати в Києво-Могилянській академії всі могилянці та гості академії.

Серед встановлених авторів низки керамічних творів є імена наших сучасників, відомих

майстрів косівської кераміки — Валентини Джуранюк, Михайла Трушика, Уляни Шкром'юк, Василя Швеця, вироби яких також зберігаються у багатьох музейних і приватних зібраннях. Керамічне мистецтво в колекції В. Вовк представлено виробами ще одного з найбільших осередків гончарної кераміки в Україні — с. Опішня Полтавської обл. Понад 20 іграшок і свициків у вигляді баранчиків, коників, пташок, виліплених руками, розписаних і поливаних як і опішнянський посуд, презентують творчість майстрів, що творили понад 50 років тому. За словами В. Вовк, деякі з них були подаровані під час відвідин письменниці України її тутешніми друзями, зокрема Іваном Світличним.

Українське професійне мистецтво в колекції В. Вовк представлене іменами відомих художників, графіків, керамістів, дизайнерів, зокрема, Любослава Гуцалюка, Юрія Кульчицького, Галини Севрук, Ярослави Ґеруляк, Зої Лісовської, Опанаса Заливахи, Михайла Мороза, Мирослава Радиша, Івана Марчука. Керамічна збірка народних майстрів доповнюється міфічними скульптурами малих форм і керамічними писанками (15 творів) української мисткині зі США Ярослави Ґеруляк. Колекція знайомить з творчістю ще одного зарубіжного та малознамого в Україні кераміста і художника, випускника Краківської академії мистецтв Юрія

Кульчицького, який більшу частину свого життя жив і творив у Франції. З Ю. Кульчицьким В. Вовк була особисто знайома, відвідувала його дім і майстерню в Мужені у Провансі [9: 285–288], де й були виготовлені ті шість витончених декоративних виробів, що сьогодні прикрашають керамічну збірку письменниці. Слід зазначити, що В. Вовк взяла чільну участь у підготовці мистецького альбому Ю. Кульчицького, до якого написала передмову та віршовану ілюстрацію «Де задивилися ви, українські грації» до акварелі художника «Грації» [19: 15, 70].

В Україні поряд з письменниками і перекладачами В. Вовк познайомила з багатьма митцями, що творили в різних сферах мистецтва, зокрема в образотворчому. Серед них були, зокрема, Іван Гончар, Галина Севрук, Теодозія Бриж, Опанас Заливаха, Іван Марчук, Микола Черниш, Борис Довгань, Любомир Медвідь. Письменниця відвідувала їхні майстерні у Києві, Львові, Івано-Франківську, де відкривала для себе нові імена своїх земляків [13: 188–189]. Свідченням цих зустрічей і спілкування є художні, графічні і керамічні твори в колекції. Так, в ній зібрано 38 творів визначної художниці, керамістки, громадської діячки, шестидесятниці Галини Севрук. У формі керамічних плакеток мисткинею відтворені образи християнських святих, історичних осіб Київської Русі, міфологічних героїв,

архітектурні святині Києва. Вітчизняний живопис представлений іконою «Богородиця України» визначного художника, шістдесятника, лауреата Шевченківської премії Опанаса Заливахи (1925–2007). Крім того, художник створив також три кольорові екслібриси різних розмірів для В. Вовк [16], які вона використовує для своєї книгозбірні та своїх авторських видань. В колекції В. Вовк зберігається рідкісна робота відомого художника Івана Марчука — керамічна скульптура малої форми під назвою «Гайдамака», яку автор подарував письменниці.

Українську художницю зі Швейцарії Зою Лісовську В. Вовк називає своєю посестрою, оскільки їх єднає багатолітня дружба ще з дитячих років міжвоєнного Львова. Ім'я З. Лісовської часто згадується у спогадах В. Вовк про дитинство і юнацькі роки, а також у нарисах про їхні спільні мандрівки до України та до різних країн світу. Крім того, В. Вовк присвятила одну з перших розвідок про творчість художниці [10: 19–21]. В одній своїй останній книжці В. Вовк пояснює той тісний творчий та особистісний зв'язок із З. Лісовською, який не лише єднає, але й взаємозбагачує майстриню слова і майстриню пензля: «Зоїна творчість провадила мене крізь усе життя. Її Богородиці, розп'яття, матері з дітьми, ліричні коханці, пламенні танцюристи, п'янкi бакханалії, краєвиди, наповнені світлом, органічно

впліталися в мою поезію, наче її доповнення у іншому вимірі. Нам двом притаманні світові теми, персонажі й почування крізь призму української стихії» [4: 96–97]. Твори З. Лісовської письменниці неодноразово використовувала як ілюстрації у своїх книгах [7]. Тому закономірно, що в колекції В. Вовк найбільшою художньою збіркою представлена творчість саме цієї малярки — 36 картин, серед яких сім складають серію «Мотиви на Страсті Господні», а також портрети («Портрет Віри Вовк», «Портрет Терезії», «Автопортрет»), релігійні та історичні образи («Богородиця», «Успіння Богородиці», «Розп'яття», «Кассандра», «Жанна д'Арк»), декілька міських пейзажів Ріо-де-Жанейро («Фавела», «Голуба фавела», «Гора «Цукровий хліб») та жанрові картини («Сестри», «Коханці», «Вакханалія», «Циганка», «Катерина»). Результатом творчого дуету В. Вовк і З. Лісовської стала книга «Меандри», в якій поезії українською, англійською й французькою мовами письменниці «обрамлені» малярськими творами художниці, частина з яких зберігається сьогодні в Могилянці. Це, зокрема, картини «Пісня», «Дівчина з вазою», «Танок», «Буря», «Мати з дитиною», «Негрєнята» і «Портрет Віри Вовк» [14].

Крім того, до колекції В. Вовк входять ще декілька живописних робіт, створених зарубіжними українськими художниками, зокрема,

пейзаж «Озерце в лісі» Михайла Мороза (1904–1992), твори якого у 1950-х роках були знищені в Україні і тому відсутні в музейних фондах. Колекція письменниці містить також дві олійні картини українського експресіоніста Любослава Гуцалюка (1923–2003) — «Квіти у вазі» та «Портрет Віри Вовк». Окремі предмети з колекції В. Вовк окрім мистецької вартості мають меморіальне значення, оскільки були подаровані письменниці її друзями та колегами — видатними українськими діячами і митцями Іриною Вільде, Іваном Світличним, Дмитром Павличком, Іваном Драчем, Романом Лубківським, Ярославом Музикою, Галиною Севрук, Опанасом Заливахою, Ярославом Геруляк, Іриною Стешенко, Сергієм Параджановим та ін.

Південно-американська та східна частини колекції включають здебільшого твори народних майстрів та предмети релігійних культур. Значна частина цих, на перший погляд, екзотичних витворів викликають асоціації з виробами українських майстрів не лише через їхнє функціональне призначення, але й через подібні образні, орнаментальні, колористичні особливості. Турецький і афганський ткані килими та косівський килим, бразильські скульптурні Богородиці та українські ікони на склі і дереві, гуцульські писанки та китайські металеві яйця з поліхромними візерунками, українські і мексиканські декоровані бісером вироби,

українська і південно-американська та африканська зооморфна скульптура малої форми, гуцульські дерев'яні свічники і сефардський ханукальний свічник та багато інших об'єктів, можуть бути предметами низки порівняльних досліджень мистецтва географічно віддалених народів і цивілізацій та чекають на фахові атрибуцію, вивчення і введення до наукового обігу. Цьому сприяє той факт, що колекція В. Вовк виставлена у просторі читального залу відділу рідкісної книги бібліотеки НаУКМА, де могилянці і гості університету мають можливість ознайомитися з її жанровими, стильовими та тематичними особливостями і різноманіттям. Крім того, НаУКМА, бажаючи привернути увагу до колекції поціновувачів мистецтва і дослідників, охоче відгукується на прохання музеїв та галерей і бере участь у виставкових проектах. Так, у 2018–2019 роках низка творів з колекції В. Вовк експонувалися на виставках у Києві і у Львові.

Підсумовуючи огляд культурного спадку Віри Вовк, який вона передала до НаУКМА, варто підкреслити, що це один з рідкісних випадків дарування відродженій академії різноманітної за складом колекції, що включає друковані видання, архівні документи та мистецькі твори. Тим самим Віра Вовк продовжує розвивати традиції меценатів і благодійників старої Києво-Могилянської академії, завдяки яким у XVIII-XIX ст. тут постали одна з найбільших

та цінних бібліотек Східної Європи та унікальний музей. Всі три складові колекції В. Вовк доступні для ознайомлення і використання як студентами і співробітниками НаУКМА, так і всіма охочими користувачами університетської бібліотеки і дослідниками. Колекція Віри Вовк має значну історичну, наукову і мистецьку цінність, оскільки містить в собі унікальні зразки українського і світового письменства, культури і мистецтва.

Примітки, список використаних джерел і літератури

1. З електронним каталогом книжкової колекції В. Вовк можна ознайомитися на сайті наукової бібліотеки НаУКМА: <https://library.ukma.edu.ua/kolektsii/kolektsii/13-vovk-vira>
2. Батьки Віри Вовк під час навчання у Карловому університеті на початку 1930-х років у Празі спілкувалися з О. Олесем. Один з епізодів такої зустрічі за присутності маленької В. Вовк надихнув її в період навчання у Дрезденській гімназії на написання листа до О. Олеся з проханням про його книги. Див.: *Вовк В. Легендарний епізод з О. Олесем // Вовк В. Спогади. — К., 2003. — С. 49.*
3. З описом архівної колекції В. Вовк можна ознайомитися на сайті наукової бібліотеки НаУКМА: <https://library.ukma.edu.ua/kolektsii/naukovyi-arkhiv>
4. *Вовк В. Бабине літо (остання книга спогадів). — Ріо-де-Жанейро, 2016.*
5. *Вовк В. Велика жінка (Світлій пам'яті Михайлини Коцюбинської) // Човен на обрії. — Ріо-де-Жанейро — Київ — Львів, 2014.*

6. *Вовк В.* Вітряк на перехрестю. — Ріо-де-Жанейро, 2018.
7. *Вовк В.* Іконостас України: містерія. — Ріо-де-Жанейро, Нью-Йорк, 1988; *Її ж.* Іконостас України. — Ріо-де-Жанейро — Женева, 1991; *Її ж.* Жіночі маски. — Ріо-де-Жанейро — Женева, 1993; *Її ж.* Молебень по Богородиці. — Ріо-де-Жанейро — Женева, 1997.
8. *Вовк В.* Мережа: спогади. — Ріо-де-Жанейро, 2011.
9. *Вовк В.* Мистецьке свідoctво Йоанни Нижник-Винників і Юрія Кульчицького // Спогади. — К.: Родовід, 2003. — С.285–288.
10. *Вовк В.* Про творчість Зої Лісовської // Сучасність. — Мюнхен, 1962. — № 5 (17).
11. *Вовк В.* Спогади. — К., 2003; *Її ж.* Човен на обрії. — Ріо-де-Жанейро — Київ — Львів, 2014; *Її ж.* Мережа: (спогади). — Ріо-де-Жанейро, 2011; *Її ж.* Бабине літо (остання книга спогадів). — Ріо-де-Жанейро, 2016; *Її ж.* Час рікою пливе... спогади. — Ріо-де-Жанейро, 2018; *Її ж.* Яблуко на Спаса: (думки — спогади — молитви). — Ріо-де-Жанейро, 2021.
12. *Вовк В.* Чверть століття творчої дружби (Спомин про Григорія Порфіровича Кочура) // Спогади. — К., 2003.
13. *Вовк В.* Україно, моя любове! // Спогади. — К.: Родовід, 2003.
14. *Лісовська З., Вовк В.* Меандри — Meandres — Meanders. — Rio De Janeiro : Companhia brasileira de artes graficas, 1979.
15. Наукова бібліотека НаУКМА. — Фонд 15, опис 1, справи 35, 36, 41.
16. *Опанас Заливаха.* Каталог персональної виставки. Малярство, Графіка. Кераміка. Різьблення. — Івано-Франківськ, травень-червень 1989. URL: http://uartlib.org/downloads/OpanasZalyvaha_uartlib.org.pdf

17. Опис №1 документів фонду №1212. «Вовк (Селянська) Віра Остапівна (02.01.1926 р. н.) українська письменниця, літературознавець, перекладач», що зберігаються у Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України // Наукова бібліотека НаУКМА — Фонд 15. Вовк (Селянська) Віра Остапівна 02.01.1926 р. н. Письменниця, перекладач, літературознавець, опис 1, справа 63.
18. *Павлина Цвілик*. Альбом.- К.: Мистецтво, 1982.
19. *Юрій Кульчицький*. Графіка. Кераміка. Малярство. Коляж. — Париж, 1991.